

Становище

От доцент Александър Георгиев Рашков, доктор В.А. Г.С.Раковски

За дисертационния труд на Георги Мирчев Калайджиев на тема:
„Методика за овладяване на конфликтите в екстремални ситуации“ за
получаване на образователна и научна степен „Доктор“.

Дисертацията е посветена на актуален и съвременен проблем от нашата действителност, перманентно излъчваща поток от негативни въздействия върху човешката психика и поведение, формиращи на тази основа агресивно поведение, социални конфликти и противоречия особено сред младото поколение.

Целта на дисертацията е на базата на богат теоретически и изследователски апарат разработването и апробирането на научна методика за въздействие върху обучаемите, която да съдейства за овладяване на конфликтите при различни екстремални ситуации.

Дисертационният труд е с обем 160 страници и включва в своето съдържание 27 таблици и 27 графични изображения от експерименталните данни. В структурно отношение съдържа 3 глави- теоретичен анализ; цел, задачи , методика и организация на изследването ; емпирично изследване и анализ на резултатите от изследването, изводи, препоръки и проучена литература.

Първата глава включва анализ на същността, причините и проявите на конфликтите, както и на подходите, методите и средствата за тяхното разрешаване. Като извършва задълбочен контент анализ на многобройна научна литература, чийто автори са забележителни български и чуждестранни учени в тази област като Здравомислов, Дарендоф, Мерлин, Левин, Дойч, Фестингер, Фридман, Г.Йолов, Дим. Кайков и други , авторът сполучливо класифицира конфликтите на вътрешноличностни, междуличностни и междугрупови.

От вътрешноличностните конфликти особено внимание обръща на конфликтите с мотивационен и когнитивен характер.

Задълбочено разкрива същността и причините за възникване на междуличностните конфликти, на основата на такива личностни противоречия като привличане- отблъскване; ролята на инстинктите, потребността от личностна самооценка, социалното сравняване, физическата активност, несъответствие на възгледите, ролята на завистта, фрустрацията и прочее.

Подробно е разкрит характера на екстремалните ситуации, на 4-те компонента описващи тяхното състояние- стрес, фрустрация, конфликт и криза.

Специално място е отделено на възможностите за овладяване на конфликтите в екстремални ситуации, като стриктно се придържа към утвърдената методика на проф. Кайков и спазване на основните принципи на психическо въздействие като единство на психическа и физическа дейност, разкриване на психическите резерви, икономия на психическите ресурси, късосъединителната реакция и ефекта на превключването.

Може да се посочи , че направеният теоретичен анализ е достатъчно задълбочен и всеобхватен по отношение на изследвания обект, даващ добра методологическа и научна основа за дефиниране на изследователските цели и задачи на изследвания проблем.

Във втората глава са формулирани работната хипотеза, целта, задачите, методиката, организацията, предмета и обекта на емпиричното психологическо изследване. Обект на изследването са 177 ученици, 57 активно спортуващи бойни изкуства, плуване и футбол, 120 неспортуващи и 46 ученици от дом за изоставени деца.

В методиката на изследване се включват методите: наблюдение, беседа, тест на Спилбъргър за измерване на тревожността, САН, тест на Бас-Дърни за изследване на агресивността, както и на методите за овладяване на конфликтите: аналитико-сугестивно, вербално, паравербално, моделираща тренировка, психофизическа релаксация, регулация на дишането, тренинг обучение.

В третата глава се прави анализ на получените резултати и формулират практически насочени изводи за усъвършенстване на психофизическата подготовка на обучаемите.

Получените резултати показват, че приложената методика за въздействие води до редица положителни промени в обучаемите като понижаване на личностната и ситуативна тревожност, нервнопсихическото напрежение, на негативните емоционални преживявания, степента на агресивност и конфликтност, съперничеството и в същото време се повишава психическата работоспособност, доминиране на интегриращия и компромисен стил, взаимноизгодното колективно и групово разрешаване на конфликтната ситуация, сътрудничеството, формирането на по адекватни и надеждни стратегии за справяне със стреса.

Главните приноси на дисертационния труд могат да се сведат до следното:

- задълбочено методологическо ,методическо и теоретическо изследване на същността на конфликтите и техните прояви в екстремални условия;
- използване на надежден , утвърден в научната практика изследователски апарат и умение да го прилага в конкретните изследвания;
- налице е собствен принос в разработката на ефективна методика, която успешно може да се прилага при обучението подрастващите, за укрепване на тяхното психическо и физическо здраве.

Препоръки:

- използваните математико статистически методи са насочени главно към извършването на диагностичен и отчасти обяснителен анализ на изследваното явление.Необходимо е преминаване към следващите нива на човешкото познание-обяснителен и прогностичен анализ чрез прилагането на такива методи като факторен анализ, автоматична класификация на данните, регресионен анализ, динамични редове, както и оптимизационните методи на науката „Изследване на операциите“.
- провеждане на съпътстващи ЕСИ, които паралелно с разкриване влиянието на използваните методи за психическо въздействие ще

разкрийт тяхната корелация с вътрешните и външните фактори на обучението, както и комплексното изследване на социалните, педагогическите и психическите фактори и интегралното им въздействие върху психиката и поведението на обучаемите.

-положителна страна в бъдещата изследователска работа може да има разработването на съвременни експертни системи/информационно-търсещи, информационно- съветващи/, които ще позволят динамичното оптимизиране на психическото и физическото въздействие върху личността и групите.

В заключение: Считаю, че дисертационният труд на Георги Калайджиев е с висока теоретична и научноприложна стойност, което ми дава основание да предложа на научното жури да му бъде присвоена образователната и научна степен „Доктор“ по научната специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка“.

28.06.2012 г.

С уважение:

Доцент Ал. Рашков д-р